

Tritonias årsberättelse 2013

Direktörens översikt

FL Raija Löytölä

År 2013 innebar starten på en ny period i Tritonias historia, då den långvariga bibliotekschefen gick i pension. En varm avskedsfest hölls 7.6 i Närpes i vinrankornas skugga. Den nya direktören inledde sitt arbete i augusti då resultatförhandlingarna stod för dörren.

Personalbokslut

Enligt Tritonia-avtalet underlyder Tritonias personal med avseende på arbetsledning Tritonias direktör, men står i anställningsförhållande till en ramorganisation. Om inrättande, indragning och tillsättande av befattningar besluts vid resultatförhandlingarna. Beslut om anställande och uppsägning av direktören och övrig personal fattas i enlighet med Tritonias instruktion och respektive ramorganisations förvaltningsstadga.

De flesta arbetsförhållanden vid Tritonia är tillsvidarebefattningar (tabell 1). Visstidsbefattningar är de deltidsbefattningar som bokbindare och lånedejourer som tillsätts endast under terminerna och som tillhör Vasa universitet. Även praktikantarbete och projekt som förverkligas med utomstående finansiering innebär visstidsanställningar. När bibliotekschefen gick i pension ändrades befattningen till visstidsbefattning för tiden 1.8.2013–31.7.2016.

Under år 2013 indrogs den befattning som biblioteksamanuens som tillhört Åbo Akademi. Dessutom förblev förvaltningschefsbefattningen tillhörande Vasa universitet obesatt. En del av förvaltningschefens uppgifter överfördes till förvaltningssekreteraren, vars titel ändrades till planerare.

Inom EduLabs Botnia-Atlantica-projekt "*Pedagogisk digital kompetens*" arbetade två personer på viss tid, anställda av Vasa universitet. Vasa universitets projekt "*Tutkimuksen arvioinnin välineet*" sysselsatte en informatiker under 7 månader. Två personer arbetade på timbasis med katalogisering av Bror Pettersson-samlingen och Finlandssvensk skolbokssamling, den ena anställd av Vasa universitet och den andra av Åbo Akademi. År 2013 arbetade även en tysk Erasmuspraktikant i Tritonia samt en praktikant från informationsvetenskapen vid Åbo Akademi. Vid enheten på Universitetsstranden arbetade dessutom en civiltjänstgörare som hörde till Vasa universitet.

Tabell 1. Tillsvidarebefattningar per organisation 31.12.2013

Organisation	2012	2013	förändring
Hanken	2,0	2,0	-
Novia Vasa	4,0	4,0	-
Novia Jakobstad	0,5	0,5	-
VYH	5,6	5,6	-
VU	25,55	23,55	-2
ÅA Universitetsstranden	7,0	6,0	-1
ÅA Jakobstad	1,0	1,0	-
TOTALT	45,65	42,65	-3

År 2013 består 74 % av Tritonias personalgrupper av biblioteksfackliga och 26 % av övrig personal, dvs. pedagoger, IT- och förvaltningspersonal.

Medelåldern för fast anställd personal var i slutet av 2013 45 år. Två personer gick i pension under 2013.

Tabell 2. Personalgrupper 2012–2013 (tillsvidarebefattningar)

Alla organisationer /Befattning	2012	%	2013	%
Biblioteksfackliga (74 %)				
• direktören och förmännen	4	9	3	7
• informatiker, bibliotekarier och biblioteksamanuenser	14,6	32	13,6	32
• biblioteks- och byråsekreterare	15,05	33	15,05	35
Övriga (26 %)				
• förvaltningspersonal	5	11	4	9
• IT-personal	4	9	4	9
• pedagoger (EduLab)	3	6	3	7
TOTALT	45,65	100	42,65	100

Ekonomisk översikt

År 2013 steg Tritonias verksamhetskostnader med 0,29 %, om man enbart beaktar ramorganisationernas gemensamma kostnader. Om man beaktar de separata kostnaderna för litteratur och forskarrum, om vilka respektive högskola bestämmer själv, var kostnadsökningen totalt 16,4 %.

Betalningsandelarna för Tritonias ramorganisationer vad gäller de gemensamma kostnaderna kvarstod så gott som oförändrade år 2013. Novias betalningsandel ändrades inte, men Vasa universitets och Svenska handelshögskolans andelar steg något (0,8 och 0,6 procentenheter). Vasa yrkeshögskolas och Åbo Akademis andelar sjönk däremot en aning (0,5 och 0,9 procentenheter) jämfört med 2012.

Tabell 3. Budgetfinansiering: Högskolornas andelar av de gemensamma utgifterna

2013	VU	VYH	ÅA	Novia	Hanken	TOTALT
%	49,9	19,3	16,3	9,3	5,2	100
momsfritt	1 693 606	655 042	553 222	315 642	176 488	3 394 000
med moms	1 861 030	719 797	607 912	346 845	193 935	3 729 519
2012						
%	49,1	19,8	17,2	9,3	4,6	100
momsfritt	1 671 303	673 967	585 467	316 560	156 578	3 403 876
med moms	1 821 825	734 667	638 195	345 071	170 680	3 710 437

Utbildning och samlingar 2013

Christina Flemming

Nya serviceformer

2013 var året då två sedan länge planerade serviceformer kunde tas i bruk: biblioteket Tritonia Allegro i Jakobstad och lokal användning av licensbelagda e-resurser i Tritonia på Universitetsstranden.

I Jakobstad flyttade biblioteksverksamheten vid Novia, YH Centria och Åbo Akademi in i gemensamt utrymme i Campus Allegro, och Tritonia Allegros verksamhet kom igång från februari, se separat avsnitt.

Det projekt om tillgång till e-resurser i sambibliotek som genomförts med det nationella elektroniska biblioteket FinELib avslutades vid årsskiftet 2012-2013 och projektets slutrapport publicerades 2013. Målet med projektet är att få alla Tritonias moderhögskolors licensierade elektroniska resurser via FinELib att fungera lokalt i Tritonias utrymmen. Eftersom datorerna på Universitetsstranden finns i Vasa universitets nätverk var lokal användning möjlig enbart för VU:s resurser, vilket försatte användarna i en ojämlig situation. Under projektets gång utreddes olika alternativ, men den enda lösningen blev att installera datorer som var anslutna till respektive högskolas nätverk i det gemensamma biblioteket. Detta genomfördes för tre moderhögskolors del under 2013. Vasa yrkeshögskolas, Yrkeshögskolan Novias och Åbo Akademis licensierade e-resurser är nu tillgängliga via sökdatorer på tredje våningen på Universitetsstranden.

Tryckta och elektroniska böcker

Det blir allt viktigare för Tritonia att hålla balansen mellan nyinköp och utmönstring i de tryckta samlingarna, eftersom biblioteksutrymmena inte kommer att utökas. Principerna för samlingarna, godkända av Tritonias direktions 2011 och tillgängliga på Tritonias webbplats, är rättesnöret för utvecklingen av samlingarna. Eftersom biblioteksutrymmena är begränsade och de tryckta samlingarna växer hela tiden med nyinköp, blir *evaluering* av de olika samlingarna allt viktigare för varje år. Evaluering innebär att ämnesbibliotekarien ensam eller i samarbete med experter från de olika högskolorna (bl.a. i ämnesnätverk) bedömer om boken fortfarande är relevant för Tritonia. Bibliotekarien beslutar om boken kvarhålls på Tritonia eller utmönstras (avskrivs) om den anses vara obehövlig. Om boken saknas i det statliga Depåbibliotekets samlingar i Kuopio, skickas den avskrivna boken dit. Depåbiblioteket är de finländska bibliotekens gemensamma "fjärrmagasin". Därifrån kan boken senare lånas vid vilket bibliotek som helst i Finland. Övriga avskrivna böcker går antingen till försäljning eller utdelning. Bl.a. inom samlingen i ekonomi avskrevs hela 38 hyllmeter böcker under året. Förändringar i högskolornas utbildningsprogram avspeglades också på bibliotekets utbud.

Allt fler kursböcker köptes in i e-format, men utbudet av e-böcker på finska och svenska är synnerligen begränsat för bibliotek.

E-böcker och möjligheten att skaffa sådana till biblioteket var en aktuell fråga inom bibliotekssektorn och intresset för e-böcker ökade också bland Tritonias användare. Antalet e-bokslån ökade i Tritonias gemensamma e-bokstjänster (Elib och Ellibs). Antalet e-bokstitlar i samlingarna ökade fortsättningsvis. En stor del av ökningen beror på inköp av Ebrarys paket Academic Complete, men även anskaffningen av enskilda e-böcker ökade. Den digitala tillgången till kursbokstitlar utgör alltså en utmaning speciellt vad gäller inhemska böcker, men målet är att skaffa en elektronisk version alltid då det är möjligt, och där lyckades biblioteket något bättre än tidigare år.

Tidskriftsutbud och JUFO

Bibliotekets utbud av vetenskapliga tidskrifter, tryckta och elektroniska, bör vara anpassat till de olika högskoleämnenas behov och högskolans resurser. I bruktagandet av JUFO-klassificeringen uppmärksammades på biblioteket under året särskilt gällande existerande prenumerationer. Ansvar för utbudet av tidskrifter överflyttades inom biblioteket till de ämnesansvariga bibliotekarierna, som därmed också får bättre kunskap om områdets tidskriftsutbud. Planeringen av en kartläggning av prenumerationerna särskilt för VU:s ämnen inleddes på hösten, så att projektet kunde starta våren 2014. Föregående kartläggning gjordes 2007. Åbo Akademis tidskriftsutbud minskade från 2013 i enlighet med de prioriteringar som ämnena gjorde 2012 pga. Åbo Akademis biblioteks minskade resurser. Majoriteten av tidskrifterna blev nu enbart e-prenumerationer.

Kommande flyttprojekt

Aviserade flyttningar av enheter inom yrkeshögskolorna togs i beaktande genom fortgående evaluering av samlingarna på Rådhusgatan och Seriegatan. Under året deltog man från Tritonias sida i planeringsmöten för projektet Medibothnia, med sikte på biblioteksservice för vård och sociala området inom Novia och VYH i lokaliteterna i Medibothnia.

Utbildning för studerande

Kurser i informationssökning på olika nivåer hölls i sedvanlig ordning på de fem högskolorna både höst och vår. Utbildningsspråken var finska, svenska, engelska och tyska. För största delen av kurserna erhöll de studerande 1 ECT, men vid flera enheter är studiepoängen inbakad i någon annan kurs eller helhet.

Nytt läromaterial till flera kurser gjordes under sommaren och hösten. Även ett utkast för en omstrukturering beträffande informationskompetensundervisningen gjordes för kommande år. Detta för att intensifiera samarbetet inom informationssöknings- och informationskompetensutbildningen de olika universiteterna emellan.

Både antalet deltagare samt antalet genomförda kurser via webben ökade något. Biblioteket ordnade fler kortkurser än året tidigare men dessa gav ingen studiepoäng.

Inom öppna universitetssektorn ordnade biblioteket kurser på fem olika orter i Vaasan avoin yliopistos regi. Flera av dessa kurser var kopplade till VU:s kandidatprogram inom ekonomi.

Utbildning för lärare och forskare

Undervisning för lärare och forskare skedde inom EduLabs Learning in Networks-moduler. 2013 godkändes LIN 1- och LIN 2-kurserna som delar av Åbo Akademis universitetspedagogiska studier fr.o.m. 2014, och ger studiepoäng. Under år 2013 deltog 63 personer i Learning in Networks I-III. Eftersom LIN-föreläsningarna och workshoparna är öppna för personalen vid Vasas högskolor, var även övriga deltagare välkomna att delta i dessa. LIN 1 och LIN 2 ordnades både på finska och svenska, medan LIN 3 gick på finska, svenska och engelska. Vid sidan av LIN-kurserna ordnade Tritonia under 2013 sammanlagt 89 kortkurser avsedda för personalen vid Vasas högskolor. Det ordnades öppna kurser för all personal, samt skräddarsydda beställningskurser för institutioner eller ämnen. Kortkurser gavs i bl.a. användning av Microsoft Office-paketets Excel- och PowerPoint-program, Moodle-lärplattformen, Nelli-portalen, Adobe Connect samt i användningen av sociala medier i undervisningen. Antalet timmar var 211 och antalet deltagare 701.

Bibliotekets informationstjänst och EduLabs Edukliniker

Under året erbjöd bibliotekarierna handledning och rådgivning åt kunderna gällande användning av informationsresurser, både som lokal service vid informationstjänstdisk, personlig handledning med bokad tid, och e-postservice i ungefär samma omfattning som tidigare (1 000 serviceuppdrag).

Vid EduLab erbjöd pedagogerna personligt pedagogiskt och undervisningsteknologiskt stöd i sammanlagt 262 Edukliniker. Dessa bestod av sammanlagt 280 ¼ timmar och deltagarantalet uppgick till 426.

Mediaproduktion

Tack vare utökning av personalen kunde EduLab erbjuda mera service gällande mediaproduktion. Det syns också i statistiken.

Projekt

Inom EduLab genomfördes projektet PDK (Pedagogisk digital kompetens), som väckte mycket uppmärksamhet. PDK-projektet är ett samarbetsprojekt mellan Umeå universitet, SLU (Sveriges lantbruksuniversitet), Vasa universitet, Åbo Akademi, Hanken, Novia och Vasa yrkeshögskola. Projektet administreras av Umeå universitet och dess största finansiär är Interreg-programmet Botnia-Atlantica. Projektet startade i april 2013 och pågår till början av år 2014. Syftet med projektet är att genom gränsöverskridande samarbete undersöka och kartlägga vilken pedagogisk digital kompetens (PDK) som är nödvändig idag för att säkerställa hög kvalitet i undervisning via Internet, för högre utbildning och i näringslivet. Projektresultaten hittas på webbsidan <http://www.epedagogik.eu/>.

Tack vare finansiering från Svenska Kulturfonden kom projektet katalogisering av den finlandssvenska *skolbokssamlingen* igång. Projektet fortsatte 2014 så att böckerna blir tillgängliga för utlåning.

Under 2013 deltog representanter från Tritonia i planeringen av två projekt med Vasa stadsbibliotek-landskapsbibliotek. Det årliga projektet *LittFest* hölls 8–9.11 2013 med temat Vieras/Främmande, och lördagsseminariet hölls traditionellt i auditorium Nissi. Det andra projektet, informationscenterprojekt för Kvarkens världs naturarv tillsammans med Terra Nova, förverkligades tyvärr inte.

Tritonia Allegro 2013 – det första året

Tritonia Allegro, biblioteket i Jakobstads nya högskolecampus Allegro, inledde sin verksamhet i februari 2013, i enlighet med det avtal som slöts 2012 mellan bibliotekets tre ramorganisationer: Yrkeshögskolan Novia, Åbo Akademi och Centria yrkeshögskola. Det innebar sammanslagning av Novias bibliotek i Jakobstad med biblioteket vid enheten för barnpedagogik vid Åbo Akademi. Också Centria kom med i samarbetet. Allegro-biblioteket, med en personalstyrka på två personer, blev en del av sambiblioteket Tritonia.

Bibliotekets uppgift är att producera biblioteks- och informationstjänster för Novias, Centrias och Åbo Akademis enheter i Jakobstad. I högskolekvarteret Allegro verkar förutom de tre högskolorna även Yrkesakademien i Österbotten och Jakobstadsnejdens Musikinstitut. Campus Allegro invigdes officiellt 11.3. Som ett offentligt vetenskapligt bibliotek är Tritonia Allegro öppet för alla, och service ges på svenska, finska och engelska.

Tyngdpunkten i Tritonia Allegros samlingar speglar högskolornas inriktningar och ligger på konst, musik, barnpedagogik och -psykologi. Också företagsekonomi är ett kärnområde, även om biblioteket endast har en liten samling inom ämnet eftersom Centria yrkeshögskolas tidigare anskaffade böcker finns på stadsbiblioteket i Jakobstad. Nyanskaffningar placeras däremot i Tritonia Allegro. Från Centrias bibliotek i Karleby fick Tritonia Allegro ta emot ca 400 examensarbeten som skrivits av studerande vid Centrias (f.d. Mellersta Österbottens yrkeshögskolas) utbildningslinjer i Jakobstad under åren 1999-2012.



Måndag och onsdag hade biblioteket öppet kl. 10–17, tisdag och torsdag kl. 10–16 och fredag kl. 10–13. Biblioteket höll sommarstängt 20.6–4.8 och hade kortare öppethållningstider i juni och augusti. Den nya serviceformen Tritonia Express, dvs. bokleverans mellan Tritonia i Vasa och Tritonia Allegro, togs i bruk från starten. Varje onsdag morgon under terminerna skickades en boklåda från Jakobstad till Vasa och på eftermiddagen återvände en boklåda från Vasa till Jakobstad.

I det nya biblioteket installerades en låneautomat, stölskyddsportar med inbyggda besöksräknare och RFID-system för märkning av material togs i bruk. Materialet försågs med RFID-taggar, eller transpondrar, som vid utlåningen läses av med hjälp av radiofrekvenser istället för det optiska systemet med streckoder. 11 878 böcker, 1 330 CD-skivor och 28 DVD-skivor konverterades. Utlånat material konverterades sedan vartefter det returnerades och den processen pågår ännu. Nytt material får RFID-etikett när det katalogiseras.



På hösten kom verksamheten på biblioteket igång ordentligt och studerande och personal från högskolorna hittade till biblioteket, vilket också besöksräknarna visade. Under hösten löpte verksamheten smidigt. En skanner i A3-storlek införskaffades för kundernas och personalens användning.

2013 var Tritonia Allegros första verksamhetsår och arbetet gick till största delen ut på att få igång verksamheten, hitta fungerande lösningar och rutiner och låta biblioteket söka sina former inom ramen för Tritonias verksamhetsprinciper. Antalet besök var 12 479 (april-december) och antalet lån 4 184.

När- och webbtjänster

Marita Ahola

När- och webbtjänsternas statistik för år 2013:

besökare **282 849**

lån och omlån **656 007**

öppetdagar **836**

öppetimmor **139** i veckan

tryckta böcker **364 707**

böcker på webben **360 346**

tryckta tidskrifter **3 979**

e-tidskrifter **21 287**

utrymmen i bruk **5 916** m²

Tritonia betjänar sina högskolors 12 636 studerande och 1 204 anställda.

Projekt

Inom närtjänsterna planerades ett tjänstedesignprojekt tillsammans med TEKES och Muova. Vid resultatförhandlingarna konstaterades att projektet vore nyttigt, men självfinansieringsandel för projektet beviljades ej.

I samarbete med Vasa universitets forsknings- och innovationsenhet (Tutkimus- ja innovatiopalvelut) och kommunikationsenheten planerades och genomfördes ett projekt riktat till forskare, ”tutkijan työkalupakki”, inom vilket biblioteket ansvarade för den del som gällde vetenskaplig informationssökning och utvärdering baserad på vetenskapliga publikationer.

Kursböckerna inom det sociala området vid Vasa yrkeshögskola flyttades från Universitetsstranden till Rådhusgatan i början av juni. Flytten gjordes av personalen som ett halvdagsprojekt. Ett annat projekt, som räckte en hel dag, genomfördes i augusti vid Seriegatans enhet. Där behandlades en samling så att böckerna skulle kunna lånas via automat. I båda projektdagarna deltog en stor grupp glada och energiska tritoniter. Med gemensamma krafter kommer vi långt!

Den nationella användarenkäten

Bibliotekens nationella användarenkät, som organiseras av Nationalbiblioteket, ordnades för tredje gången på våren 2013. Med enkäten eftersträvades helhetsbild av bibliotekstjänsternas användning och inverkan samt av hur nöjda kunderna är med tjänsterna. För Tritonias del sjönk antalet svarande jämfört med 2010, men vitsorden hade klart förbättrats, speciellt vad gäller sådana tjänster som i den tidigare enkäten, strax efter sammanslagningen med yrkeshögskolebiblioteken, hade lyfts fram. Kundernas respons och utvecklingsförslag gick igenom med alla enheter och på basis av dem uppgjordes en lista med åtgärder, vilka förverkligades.

Webbtjänsterna

Man följde aktivt med utvecklingsarbetet med Finna-användargränsnittet. Tritonias representant representerade sambiblioteken i Finlands Vetenskapliga Bibliotekssamfunds Finna-arbetsgrupp och deltog i de workshoppar som ordnades. Man började preliminärt gå igenom innehåll och metadata i Vasa universitets och Vasa yrkeshögskolas Nelliportaler inför övergången till Finna.

IT-tjänsterna

Infoskrmar sattes upp vid de bokningsbara utrymmena i Tritonia. På skärmarna syns bokningsuppgifter för ifrågavarande utrymme i realtid, såväl per dag som per vecka. Programvaran för skärmarna programmerades för att plocka uppgifter både från Tritonias eget bokningssystem och från Vasa universitets Asio-bokningssystem.

På Universitetsstranden installerades kunddatorer som fungerar i Vasa yrkeshögskolas, Yrkeshögskolan Novias och Åbo Akademis nätverk. Via dessa datorer kan utomstående kunder använda licensbaserade resurser som endast finns i dessa högskolors nätverk. Samtidigt anslöts Åbo Akademis forskare på andra våningen i forskningstornet till Åbo Akademis nätverk, tidigare användes Tritonias nätverk.

Vasa universitets Moodle uppgraderades till version 2.3.4. Ett pilotförsök gällande integrering av antiplagiatprogrammet TurnItIn i Moodle gjordes. Timo Salonen höll kortkurser om Moodle och E-lomake. En kursdatabas för EduLab uppgjordes med vilken anmälan till kurserna, hantering av kurserna och statistikföring nu sköts centralt.

Kunddatorerna förnyades i utrymmena K101, K301 och K325 samt i forskartornet på 4:e och 5:e våningen. I klass K322 installerades samtidigt en Kyocera-skrivare. IT-support deltog i högskolornas IT-dagar, som ordnades i Tammerfors i november.

Tritonias direktion 2013

Medlemmar:

professor Peter Björk, Hanken
prorektor Birgitta Forsström, Yrkeshögskolan Novia
professor Ria Heilä-Ylikallio, Åbo Akademi
rektor Tauno Kekäle, Vasa yrkeshögskola
bildningsdirektör Christina Knookala, Vasa stad
studeraende Outi Kukkonen, VYY
professor Jorma Larimo, Vasa universitet fram till 31.5.2013
professor Pirjo Laaksonen fr.o.m. 1.6.2013
bibliotekarie Christian Nelson, Tritonias personal
professor Nina Pilke, Vasa universitet
studeraende Matilda Sjöholm, Novium

Ersättare:

planerare Kristina Wallin
förvaltningschef Kjell Heir
överbibliotekarie Pia Södergård
prefekt Elina Martin
specialsakkunnig Sari Tarvonen
studeraende Ville Ojala
professor Timo Vekara

informatiker Susanne Holmlund
professor Seija Virkkala
studeraende Anniina Tuomola, VAMOK

Tritonias ledningsgrupp 2013

bibliotekschef Vuokko Palonen fram till 31.7.2013
Tritonias direktör Raija Löytölä fr.o.m. 1.8.2013
utbildnings- och samlingschef Christina Flemming
servicechef Marita Ahola
planerare Anne Koiranen
bibliotekssekreterare Vesa Perkiömäki, personalrepresentant
informatiker Susanne Holmlund, ersättare för personalrepresentanten

Sakkunniga:

adb-planerare Ove Ritola
informatiker Jonna Hahto/översättare-informatör Ann-Sofie Källund (informerings)